

Una carretera que passa per Tara

Colm Toibin

La casa és ara com l'he somiada sempre. Cada setmana hi vaig, des de Dublín, cap al sud, i travesse el comtat de Wicklow fins al de Wexford. Hi vaig nàixer i m'hi vaig criar.

Aquest viatge de dues hores des de Dublín fins a Wexford, a la casa on escric, pertany a la memòria. Només uns pocs indrets al llarg de tota la carretera serveixen encara alguna ressonància o algun sabor de la infantesa, però la major part de la carretera ha canviat, i ha esdevingut impossible de reconèixer. L'estreta carretera sinuosa cap a Dublín és ara una autovia (anònima, anodina i insípida). M'encanta. Tant de bo poguera trobar a faltar la vella i estreta carretera que vaig conèixer. Però no. M'agrada l'eficiència, la modernitat, la fredor de la nova via. M'agrada arribar a Dublín en hora i mitja, en comptes de dues hores. M'agrada conduir lliurement pel carril ràpid, més que no quedar atrapat rere un tractor o un camió que transporta animals. Tanmateix, quan, fa uns anys, ampliaven la carretera que passava per una reserva natural anomenada Glen of the Downs, vaig donar suport als que s'hi van manifestar en contra, bàsicament joves que hi van acampar. Fins i tot vaig anar a fer-los un donatiu, per ajudar-los a fer campanya contra els constructors de la carretera. Vaig fer-los costat en un debat televisat, tot assenyalant que els governs irlandesos, d'ençà de la independència, han provat sovint de vendre la nostra preciosa herència al desenvolupament més salvatge. Si es presentara l'oportunitat, serien capaços, fins i tot, de construir una autovia al cim del Tara, l'indret més important de la història irlandesa. Fins ara, aquesta imatge era una metàfora que indicava una cosa impossible, com ara vendre la nostra àvia, però avui ha esdevingut una realitat. Malgrat les protestes de molts arqueòlegs i historiadors, sembla bastant probable que, al llarg de les properes setmanes, el Govern anunciarà que tira endavant els plans per construir una autopista de quatre carrils just al costat del cim del Tara.

Tara, que es troba a una hora de Dublín, cap al nord-oest, fou seu de reis, i ara encara és l'escenari de moltes llegendes. D'ençà dels temps prehistòrics, ha tingut un estatus especial. Allà és on sant Patrici (segle V) es va enfrontar amb els déus pagans i els druides. Per moltes de les antigues sagues irlandeses, fou el centre de l'univers, el pinacle del poder.

El nacionalisme irlandès del segle XIX en féu un símbol de l'antiga glòria i fermesa dels irlandesos davant les invasions daneses, normandes o angleses. El 15 d'agost del 1843, per exemple, el líder polític Daniel O'Connell hi féu un discurs encès contra la unió d'Irlanda amb Anglaterra. Va referir-se a la grandesa d'aquell lloc amb aquestes paraules: "Tara conté records històrics que li atorguen una importància especial respecte a altres zones, i mereix una atenció especial de qualsevol persona que s'hi acoste amb intencions polítiques, i forma part del nostre imaginari col·lectiu, com cap altre indret d'Irlanda." Així fou com Tara va esdevenir el símbol de tota l'illa.

Els emigrants d'Irlanda, com ara la família O'Hara, d'Allò que el vent s'endugué, eren capaços de recuperar el país sencer només posant-li el nom de Tara a les propietats que adquirien als Estats Units. De fet, Tara va obtenir una reputació tan gran com a lloc sagrat que, a final del segle XIX, una secta anomenada "israelians britànics" va començar a excavar-hi, tot cercant l'Arca de l'Aliança. Els nacionalistes irlandesos, entre els quals hi havia Yeats, els van rebre indignats, perquè creien que la muntanya de Tara, on encara són visibles una trentena de monuments prehistòrics, podia veure's afectada pel treball dels arqueòlegs. Hi vaig anar un diumenge de vesprada, sota un cel irlandès, amenaçador. No és un conjunt de runes i de pedres soltes. La seua grandesa rau en la posició elevada que té i queden indicis, en forma de terraplens i cercles, que ens ajuden a imaginar com seria quan acollia totes aquelles construccions sagrades. La grandesa que té emana del sòl, allà on els arqueòlegs del futur trobaran no només tresors sinó també proves significatives de la Irlanda primitiva.

La carretera que ara planifiquen no tallarà pel mig el cim, però hi correrà ben arran, i escaparà el paisatge que formava

**“Un lloc mític i misteriós
esdevindrà un lloc qualsevol.
Això és la modernització”**

part de Tara. El traçat de la carretera travessa molts jaciments arqueològics que caldrà excavar de pressa abans que els constructors els destrueixen.

El Ministeri de Foment irlandès ja hi té la mà trencada, en aquestes missions de rescat. Les facilitats d'intercanvi, però, aportaran a la zona trànsit i desenvolupament, en forma de magatzems i indústries. Aleshores, l'idíl·lic paratge rural esdevindrà urbà. La bellesa i l'aïllament de la vall, a un costat de la qual hi ha Tara i a l'altre Skryne, un altre lloc històric important, quedaran destruïts. Un lloc mític i misteriós esdevindrà un lloc qualsevol. Això és la modernització. Per als que han d'anar a treballar a Dublín des de viles i ciutats del comtat de Meath, la carretera els farà guanyar 20 minuts de viatge. Els farà tan feliços com a mi la que va a Wexford. Però costa de creure que Irlanda, econòmicament pròspera, no pugui trobar un altre traçat i deixar l'herència que hem rebut per a les generacions futures. D'una banda, hi ha el pragmatisme ferotge sobre la necessitat d'adaptar les infraestructures irlandeses al segle XXI. De l'altra, una barreja d'indignació ben informada i capacitat de somiar velles imatges boniques. Vaig preguntar a un dels que s'oposaven a la nova carretera per què li importava que posaren llums potents, i em contestà: "En una nit clara, Tara ha de poder veure les estrelles."

Colm Toibin és novel·lista. Ha escrit *The master*
© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa